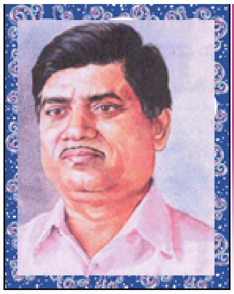

కొన్ని దశాబ్దాలపాటు ఆకాశవాణిలో వివిధ హోదాల్లో పనిచేసిన అల్లంరాజు వెంకటరావు గారు 'సుధామ'గా సాహితీ లోకంలో సుప్రసిద్ధులు. సుధామగారు కవి, రచయిత, వక్త, కాలమిస్ట్, కార్టూనిస్ట్, సాహితీ విమర్శకులు..! వృత్తి రీత్యానూ, ప్రవృత్తి రీత్యానూ ఆయన కలుసుకున్న, తెలుసుకున్న వ్యక్తుల గురించి, సందర్భాల గురించి ప్రతినెలా 'రేడియో జ్ఞాపకాలు'గా మలచి మనకి అందిస్తున్నారు. సుధామగారి ఇ-మెయిల్ –
sudhama_5-@yahoo.com

9

ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం ఆర్ట్స్ కళాశాలలో ఎం.ఏ మొదటి సంవత్సరం చదువుతూండగానే, అప్పటికే ఎం.ఓ.యల్ పూర్తిచేసిన నాకు – 'ఎం.ఓ.యల్'ను 'ఎం.ఏ'తో సమానంగా అన్నింటా ప్రభుత్వం గుర్తించడంతో, ఉద్యోగం మీద గాలిమళ్ళింది! ప్రేమ వ్యవహారంతో జీవితంలో త్వరగా స్థిరపడాలన్న ఒక తాత్కాలికోద్వేగంకూడా దానికి కారణం కావచ్చు. ఆకాశవాణిలో ఉద్యోగం అన్న విషయం పెద్దగా ఊహకూ, ఆశకూ కూడా రాలేదు కానీ, అకడమిక్ రంగంలో ఉపన్యాసక వృత్తి మీద మాత్రం ఉబలాటం ఉండింది! కాలేజ్ సర్వీస్ కమీషన్ పరీక్షలంటూ అప్పటికింకా ఏమీ ప్రకటించకపోవడంతో, ఏదయినా ప్రైవేట్ కళాశాలలోనయినా చేరాలనే ఉద్దేశ్యం కలిగింది. కవిగా, కార్టూనిస్టుగా, రచయితగా సాహితీ రంగంలో ఒకింత గుర్తింపూ, ఆకాశవాణిలో క్యాజువల్‌గా చేసిన అనుభవం, ఉన్న పోస్టుగ్రాడ్యుయేషన్ డిగ్రీ నాకు ఉద్యోగం తెచ్చివ్వగలనన్న ధీమా కలిగింది. అంతే! ప్రయత్నాలు మొదలుపెట్టాను.

ఒక పేపర్ లో ప్రకటన ఆధారంగానే కరీంనగర్‌లో సి.ఎస్.ఐ హైస్కూలు వాళ్ళు కొత్తగా జూనియర్ కాలేజీని స్థాపించి, ఇంటర్మీడియట్ విద్యార్థుల బోధనకై అన్ని సబ్జెక్టుల్లోనూ 'లెక్చరర్ పోస్టులకు అభ్యర్థులను ఆహ్వానించడంతో – నేనూ దరఖాస్తు చేశాను. బహుశా 1975 మే నెలాఖరుకో, జూన్ మొదట్లోనే సరిగ్గా గుర్తులేదుగానీ, ఇంటర్వ్యూకి హాజరు కమ్మని లేఖ వచ్చింది! అంతకు ముందెప్పుడూ కరీంనగర్ వెళ్ళినవాడిని కాదు. "నగరంలోనే ఏదో ఉద్యోగం దొరుకుతుంది జిల్లాలకు పోవలసిన అవసరమేముంది" అని మాటల్లో ధ్వనింపచేసిన మా నాన్నగారు, ఇంటర్వ్యూకి వెళ్ళడం గురించి డబ్బులు అడిగితే, "చూద్దాంలే రేపుకదా" అని ఆఫీసుకు వెళ్ళిపోయారు. నాకు చిన్నపాటి ఉక్రోషం వచ్చింది.

కానీ ఆ మధ్యాహ్నమే పోస్ట్‌మ్యాన్ నా పేర వచ్చిన ఎం.ఓ తీసుకునివచ్చాడు. ఆంధ్రప్రదేశ్ మాసపత్రికలో నా కార్టూన్లకూ, సమీక్షకూ పారితోషికంగా 80 రూపాయల ఎం.ఓ వచ్చింది. ఇంకనేం! మరునాటికి కరీంనగర్‌కు బస్ టికెట్ కొనేసుకున్నాను. ఆ మరునాడే ఇంటర్వ్యూ. ఉదయమే బయలుదేరి కరీంనగర్ వెళ్ళాను. కరీంనగర్ బస్టాండ్‌కి దగ్గరలోనే ఉంది కాలేజి. ఆ కాలేజీ పేరు బిషప్

సాలమన్ కళాశాల. క్రిస్టియన్ ఆర్గనైజేషన్ వారిది. ప్రాంగణం, భవనం విశాలంగానే ఉన్నాయి. అన్ని సబ్జెక్టులకూ అదే రోజు ఇంటర్వ్యూలు కావడంతో, వచ్చిన అభ్యర్థులతో కిటకిటలాడుతున్నట్లే ఉంది! ఉదయం పదింటికి వెడితే - నన్ను ఇంటర్వ్యూ చేసేవేళకి సాయంత్రం మూడు దాటింది. ఇంటర్వ్యూ గదిలో దాదాపు పధ్నాలుగు మంది సభ్యులున్నారు. అందులో బిషప్, బర్సర్, ప్రిన్సిపాల్, ఆర్గనైజేషన్ కార్యవర్గీయులు కాక సబ్జెక్ట్ ఎక్స్‌పర్ట్స్ కూడాను!

నా సర్టిఫికెట్లు అవీ పరిశీలించి, మామూలు కుశల ప్రశ్నలతో, తెలుగులో ఒకటి రెండు వ్యాకరణాంశాలు అడిగారు. చెప్పాను. ఆ తరువాత ఏదయినా పద్యం చదివి వివరించమన్నారు. ఆంధ్రమహాభారతంలోని మొట్టమొదటి తెలుగుపద్యం (శ్రీవాణీ గిరిజాశ్చిరాయ అనే సంస్కృత శ్లోకం తరువాత వచ్చేది) "రాజకులైక భూషణుడు" రాగయుక్తంగా చదివి వినిపించాను. నా పద్యపఠనం వారికి నచ్చింది. అందులో ఒకాయన - మీరు పద్యం చదివిన పద్ధతి శ్రీ ఉత్పల సత్యనారాయణాచార్య గారి వలె ఉందన్నారు. నేను ఉత్పలవారి వలనే చదివాను. చదవడంలో ఓ శ్రావ్యత, స్పష్టతతోబాటు, అర్థావబోధకు ఆ వైఖరి బాగుంటుంది! ఉత్పలగారు పద్యపఠనంలో శ్రోతృ జనరంజకులు. "ఇదే పద్యం డా.సి.నారాయణరెడ్డిగారైతే ఎలా చదువుతారు" అని అడిగారు ఇంటర్వ్యూ చేసే వారిలో ఒకరు.

ఆ పద్యం డా.సి.నారాయణరెడ్డిగారు - ఆయన ఉద్యోగానికి ఇంటర్వ్యూకి వెళ్ళినప్పుడు భారతంలో మొట్టమొదటి తెలుగుపద్యం ఏది అని అడిగితే తాను చెప్పినట్లుగా మాకు ఎం.ఏ తరగతిలో చెప్పడం నాకు బాగా గుర్తు! సినారె గారిలాగా అదే పద్యం మళ్ళీ చదివి వినిపించాను. యూనివర్సిటీలో నారాయణరెడ్డిగారూ, దివాకర్ల వెంకటావధానిగారు, బి.రామరాజుగారు, నాయని కృష్ణకుమారిగారు, పల్లా దుర్గయ్యగారు, జి.వి సుబ్రహ్మణ్యంగారు, రవ్వా శ్రీహరిగారు మాకు పాఠం చెప్పగా, నేరుగా శిష్యులుగా విన్న అదృష్టం మాది.

"నారాయణరెడ్డిగారు.... అయితే మీకు బాగా తెలుసునన్నమాట! వార్షికోత్సవం అయితే ఆయనను తీరుకురాగలరా" అని అడిగారు ఒకరు. "ఆయన కరీంనగర్ జిల్లా హనుమాజీ పేట వాస్తవ్యులే కదండీ పుట్టుకతోనే" అన్నాను నేను. 1974 లో యువభారతి పక్షాన నేను, డా.నాగినేని భాస్కరరావు కలిసి ప్రచురించిన కవితా సంకలనం 'మేం' నల్ల అట్టపై మా చిత్రంతో ఎర్రటి అక్షరాలతో నా ఫైలులో కనిపించడం చూసి ఒకాయన - కమ్యూనిజం భావజాలం ఉన్నట్లుందితనికి" అని పక్క సభ్యులతో పేర్కొనడం గమనించాను. అంతటితో - "ఇంటర్వ్యూ పూర్తయింది. ఏ విషయమూ తెలియజేస్తాం. వెళ్ళవచ్చు" అన్నారు. తెలుగు లెక్చరర్ పోస్ట్‌కు నాలాగా ఇంటర్వ్యూకి వచ్చినవారు పన్నెండు మంది ఉన్నారనుకుంటా ఆ వేళ. క్రిస్టియన్ అభ్యర్థి ఎవరో ఆ పోస్ట్‌కు ఉన్నారనీ, ఆయననే ఎలాగూ ఎంపిక చేస్తారనీ, అనుకోవడమూ విన్నాను! "అది మనకొచ్చే ఉద్యోగం కాదులే" అనుకుని, ఆ సాయంత్రమే బయలుదేరి హైదరాబాద్ వచ్చేశాను.

BISHOP SOLOMON JUNIOR COLLEGE
KARIMNAGAR.

CHURCH OF SOUTH INDIA | DIOCESE OF DORNAKAL | CHURCH COMPOUND KARIMNAGAR ANDHRA PRADESH.

Letter No.............. Date..............

This is to Certify that Sri.A.Venkata Rao B.A. M.O.L is working as Junior lecturer in Telugu in this inistitution since August 1975.

Sri.Venkatarao is also actively developing literary & extra curricular interest among the students.

His present Salary is

Basic -	Rs. 430-00
D.A (37%)	Rs. 159-10
HRA (7%)	Rs. 32-25
Total	621-35

His Conduct is Satisfactory. We have no objection for his future programmes.

Principal.
Principal
Bishop Solomon Junior College
KARIMNAGAR-505001, A.P.

వారంరోజులకల్లా కరీంనగర్ నుండి టెలిగ్రాం వచ్చింది. "అప్పాయింటెడ్ జాయిన్ ఇమ్మీడియట్లీ" అని, ఆ ఆనందం చెప్పలేనిది!! మరునాడు బయలుదేరుదామనుకుంటూండగా - మళ్ళీ ఓ టెలిగ్రాం - "డోంట్ జాయిన్. వెయిట్ ఫర్ ఫర్దర్ ఆర్డర్స్" అని. బహుశా వాళ్ళ క్యాండిడేట్‌కే ఇద్దామనుకుంటున్నారేమో అనుకున్నాను. కానీ పెద్దగా ఏమీ క్రుంగిపోలేదు. ఆ తరువాత వారం పదిరోజుల కనుకుంటా "యూ హేవ్ సెలెక్టడ్ జాయిన్ ఇమ్మిడియట్లీ" అని మరో టెలిగ్రాం వచ్చింది. ఆగస్టు 8 వతేదీన అనుకుంటాను 1975 లో కరీంనగర్ బిషప్ సాలమన్ జూనియర్ కాలేజీలో తెలుగు లెక్చరర్ గా చేరాను. ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల అయిన

ఎస్.ఆర్.ఆర్ డిగ్రీ కళాశాల ఉన్న ఏరియాలో ఒక ఉడిపి లాడ్జ్ ఉండేది. అందులో నెలసరి అద్దెకు రూములు లభిస్తాయని తెలిసింది. అద్దె రూముకు నెలకు నూట ఇరవై అని గుర్తు. టేబుల్, రెండు మంచాలున్న ఒక రూములో - సుబ్రహ్మణ్యం అని బాటనీకి ఎంపికయిన అతనూ, నేనూ కొన్నాళ్ళు కలిపి తీసుకున్నాం. ఆ తరువాత విడివిడిగా సింగిల్ రూమ్స్‌కు షిఫ్ట్ అయ్యాం! ఎనభై రూపాయలు కాబోలు ఇచ్చేవాళ్ళం! భోజనం ఖర్చులు వేరే - సూట్‌కేస్‌లో బట్టలు తెచ్చుకుంటే చాలు. వారం వారం హైదరాబాద్ వెళ్ళి వస్తూండేవాడిని మొదట్లో. ఇంటర్మీడియట్ ఫస్ట్ ఇయర్, సెకండియర్ సైన్సు, ఆర్ట్స్, కామర్స్ గ్రూప్ స్టూడెంట్లందరికీ కలిపి నేను కామన్ క్లాస్ తీసుకునేవాడిని. వందమంది ఫస్టియర్ స్టూడెంట్స్ ఉండేవారు మూడు గ్రూపులకీ కలిపి. సెకండ్ ఇయర్ లో కూడా అంతకు ముందే కాలేజీగా అప్‌గ్రేడ్ చేయడం వల్ల ఓ నలభైమంది ఉండేవారు.

నిజంగా అక్కడ పని చేసిన రెండేళ్ళూ చాలా హ్యాపీగా గడిచాయి! విద్యార్థులు అభిమానించేవారు. లెక్చరర్లు అంతా కుర్రబ్యాచే ఒక్క ప్రిన్సిపాల్ గారు తప్ప అంతా యువక బృందమే! నేను ఎగ్జామినేషన్ ఇన్‌ఛార్జిగా, లైబ్రెరీ ఇన్‌ఛార్జిగా కూడా ఉండేవాడిని. టైం టేబుల్ కూడా కొన్నాళ్ళు నేనే వేసేవాడిని. అందువల్ల శనివారం మధ్యాహ్నం క్లాసులేకుండా, ఉదయమే పిరియడ్స్ తీసుకుని కరీంనగర్‌లో బస్సెక్కి హైదరాబాద్ వచ్చేసేవాడిని. 1975 ఆగస్టు నుండి 1977 దసరాల ముందువరకూ ఆ కాలేజీలో పనిచేశాను. డిగ్రీ కళాశాల అధ్యాపకులూ, అప్పుడు కరీంనగర్ ఉమెన్స్ కాలేజీలో పనిచేస్తుండిన అంపశయ్య నవీన్, పోస్టల్ డిపార్ట్‌మెంట్‌లోని ప్రముఖ కవి, సినీరచయిత వడ్డెపల్లి కృష్ణ, ప్రభుత్వ కార్యాలయంలో పనిచేసే నటుడు శ్రీ డి.ఎస్.ఎన్ మూర్తి వీరందరితో తరచుగా కలవడం జరుగుతుండేది. నవీన్, నేను దాదాపు వారం వారం కలిసేవాళ్ళం. ఎస్.ఆర్.ఆర్ కళాశాలకు కరీం నగర్ లో విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారు పనిచేసిన కాలేజీగా కూడా, గొప్ప గౌరవం ఉండేది! ఆ కళాశాలలో నా చేత ప్రభుత్వకళాశాల ప్రిన్సిపాల్ నరసింహారావుగారు అభ్యుదయ కవిత్వం మీద ఓ ప్రసంగం చేయించడం కూడా మరుపురాని విషయం, విద్యార్థులు నా ఉపన్యాసానికి అధికోత్సాహం చూపారు. ఎక్కడ స్టూడెంట్స్ సంప్రదాయ విముఖులైపోతారో అన్నట్లు, కార్యక్రమంలో లేకున్నా వెంటనే ఆయన మళ్ళీ ఉద్బోధ ప్రసంగం చేయడం గురించి ఆ విద్యార్థులే చెప్పారు.

కాలేజీలో లెక్చరర్స్‌తో

సరే! ఇంతకీ ఎందుకోసం ఉద్యోగం గురించి అంత త్వరపడ్డానో, 'ఉద్యోగం పురుషలక్షణం'గా నిరూపించుకో తాపత్రయ పడ్డానో... ఆ ప్రణయ వ్యవహారం వైఫల్యం చెందింది. నగర జీవనం బాగా అలవాటైన నాకు కరీంనగర్‌లో ఉద్యోగం హాయిగానే, సంతృప్తికరంగానే ఉన్నా మానసికంగా ఉత్సాహం పోయింది. కరీంనగర్ లో ఉన్నా ఆకాశవాణి కార్యక్రమాల్లో నేను పాల్గొనడానికి కాంట్రాక్టులు వస్తూండేవి. వెళ్ళి సాహిత్య సంచికా కార్యక్రమాల్లో, కవితా గోష్ఠుల్లో పాల్గొంటూనే ఉండేవాడిని. (1975 గణతంత్ర దినోత్సవ సందర్భంగా ఒరియా కవితను తెలుగులోకి అనువదించి, జాతీయ కవి సమ్మేళనంలో పాల్గొన్నానుగా! 'ఒక్క నూరేళ్ళ తరువాత' అనే ఆ కవితానువాదం నాకు కాలేజీలో మంచి ప్రాచుర్యం తెచ్చింది) కాలేజీలో కూడా విద్యార్థులచేత 'రచన' అనే లిఖిత పత్రికను నిర్వహింపచేసేవాడిని. వారిలో సాహిత్యాభిరుచి కొంతమేరకయినా కలిగించగలిగాను. ఆ కాలేజీలో పనిచేసింది రెండేళ్ళే అయినా, అప్పుడు నా దగ్గర చదువుకున్న విద్యార్థులు కొందరు.. డాక్టర్‌గా, ఇంజినీర్‌గా పనిచేస్తున్నామనీ, కొందరు వ్యాపార రంగంలో రాణిస్తున్నామనీ పాతిక ముప్పై ఏళ్ళ తరువాత నన్ను గుర్తుంచుకుని పలకరించడం మహదానందం కాక మరేమిటి? అధ్యాపక వృత్తిలోని ఆ మధురిమ సాటిలేనిది!

1977 ప్రారంభంలో అనుకుంటాను. ఆకాశవాణిలో ట్రాన్స్‌మిషన్ ఎక్జిక్యూటివ్ పోస్ట్‌లకు వ్రాత పరీక్ష, ఇంటర్వ్యూ జరిగితే హాజరయ్యాను. మా ప్రిన్సిపాల్ గారు అభ్యంతరం లేదని సర్టిఫికెట్ ఇచ్చారు. ఆకాశవాణిలో క్యాజువల్‌గా చాన్నాళ్ళు పనిచేసినా, 'డ్యూటీ ఆఫీసర్' అని వ్యవహరించే పోస్టే - అసలుకి 'ట్రాన్స్‌మిషన్ ఎక్జిక్యూటివ్' అని ఇంటర్వ్యూకి వెళ్ళేంతదాకా తెలియలేదంటే, ఎంత అమాయకంగా, అజ్ఞానంగా ఉండేవాళ్ళమో తలుచుకుని నవ్వొస్తుంది ఇప్పుడు!! ఇంటర్వ్యూ అయితే అయ్యిందిగానీ, ఎంతటికీ ఫలితాలు రాలేదు. నా మానసిక దైన్యాన్ని అధిగమించడానికి, చదువే తరుణోపాయం అనిపించింది. ఎలాగయినా పరిశోధనా రంగంలోకి వెళ్ళాలన్న ఆకాంక్ష ప్రబలింది. ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయంలోనే 'ఎం.ఫిల్'కు అప్లయ్ చేసి, సీటు లభించడంతో కరీం నగర్‌కు 'గుడ్ బై' చెప్పాలని నిశ్చయించాను. ఈలోగా హైదరాబాద్‌లో 'ఈనాడు' దినపత్రికలో సబ్ ఎడిటర్‌గా కూడా అవకాశం వచ్చింది.
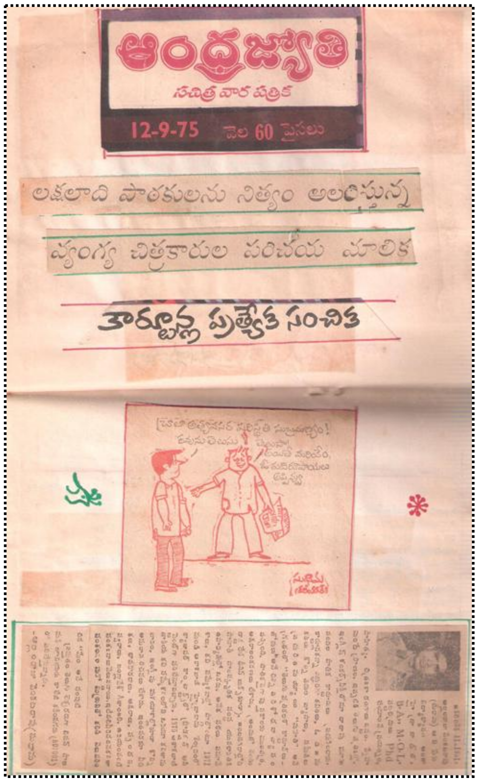
(హైదరాబాద్ తిరిగిరావడం, ఆకాశవాణి ఉద్యోగికావడం వచ్చే నెలకబుర్లలో)